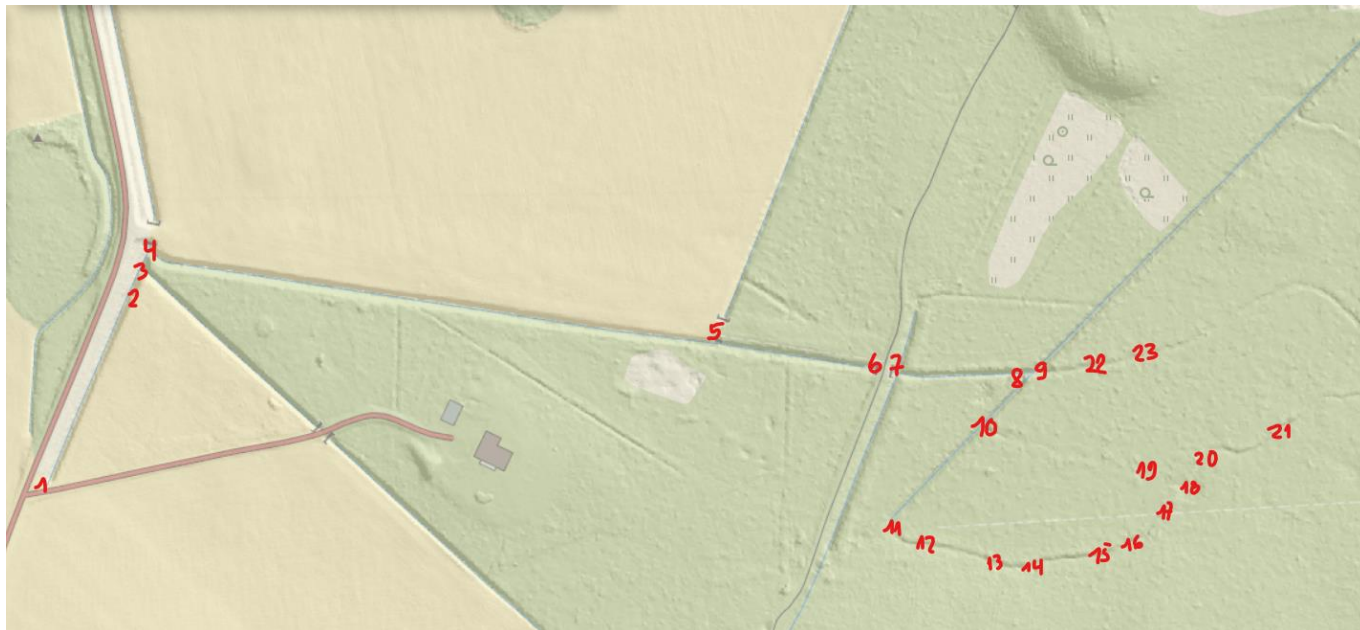


## Nimetu kraavi (VEE1089215) vaatlus

Vaatluse aeg 19.01.25. Vaatleja Marko Vainu



1. Teeäärse kraavi ots. Alguses on vett vähe, aga see hakkab kohe nirisema, mitte ei seisa.

2. Veerohke dreniots (ETAKis olemas). Ülesvoolu on kraavis pigem seisev vesi, aga siit allavoolu voolab korralikult selget vett:





3. Kagust tuleb väike kraav. Vesi nirises, aga palju vähem, kui tuli eelmises punktis torust:



4. Kraavirist, kus kraav VEE1089215 ühineb lõunast tuleva kraaviga ja pöörab põhja poole. Vett voolas korralikult mõlemast suunast, aga ida poolt tuli silmnähtavalt rohkem:







5. Kirdest läbi truubi tulevas kraavis oli pigem seisev vesi.

6. Uus, must, gofreeritud truup. Selge vesi voolas läbi:





7. Nii lõunast kui põhjast suubuvad väiksemad kraavid, kus vesi pigem seisib:



8. Kahe selgeveelise kraavi ühinemiskoht. Vooluhulgas väga suurt erinevust ei tundunud olevat. Laiem oli edelast tulev kraav, mistõttu kohapeal olles võis seda visuaalse väljanägemise põhjal idast tuleva kraavi suhtes peavooluks pidada:





9. Järgmine kraavirist. Kirdest tulev kraav oli laiem ja seda on hiljem süvendatud, idast tulev meenutas pigem ammusirgendatud oja. Voolu kiirus ja ilmselt ka vooluhulk olid suuremad idast tulevas kraavis. Kirdest tuleva kraavi põhjas voolas samuti vesi, aga aeglasemalt. Punktide 8 ja 9 vahel voolas vett paaris kohas välja ka kraavi lõunakaldast:









10. Ida poolt metsa vahelt voolas ohtralt selget vett, rohkem kui edela poolt:



11. Kraavitud osa ots, vesi voolas idast üle puujuurte ja oksade:





12. Vesi voolas mööda madalat nõva. Kraavivalli ei eristunud. Oja põhjas oli muda all näha paerähka:



13. Oja sängis neljameetrise läbimõõduga laiend. Selle läänepoolses osas on paarikümne cm sügavune lohk, mille keskel on kaks auku, mis ajasid vett välja. Läänepoolsem oli suurem, paarikümne cm läbimõõduga ning sellest paistis valge paerähk. Idapoolsemas rähka ei paistnud. Kummagi kohale tekkisid veepinnale tõusvast veevoolust rõngad. Elektri juhtivus oli  $620 \mu\text{S}/\text{cm}$  ja temp  $7,5^\circ\text{C}$ .





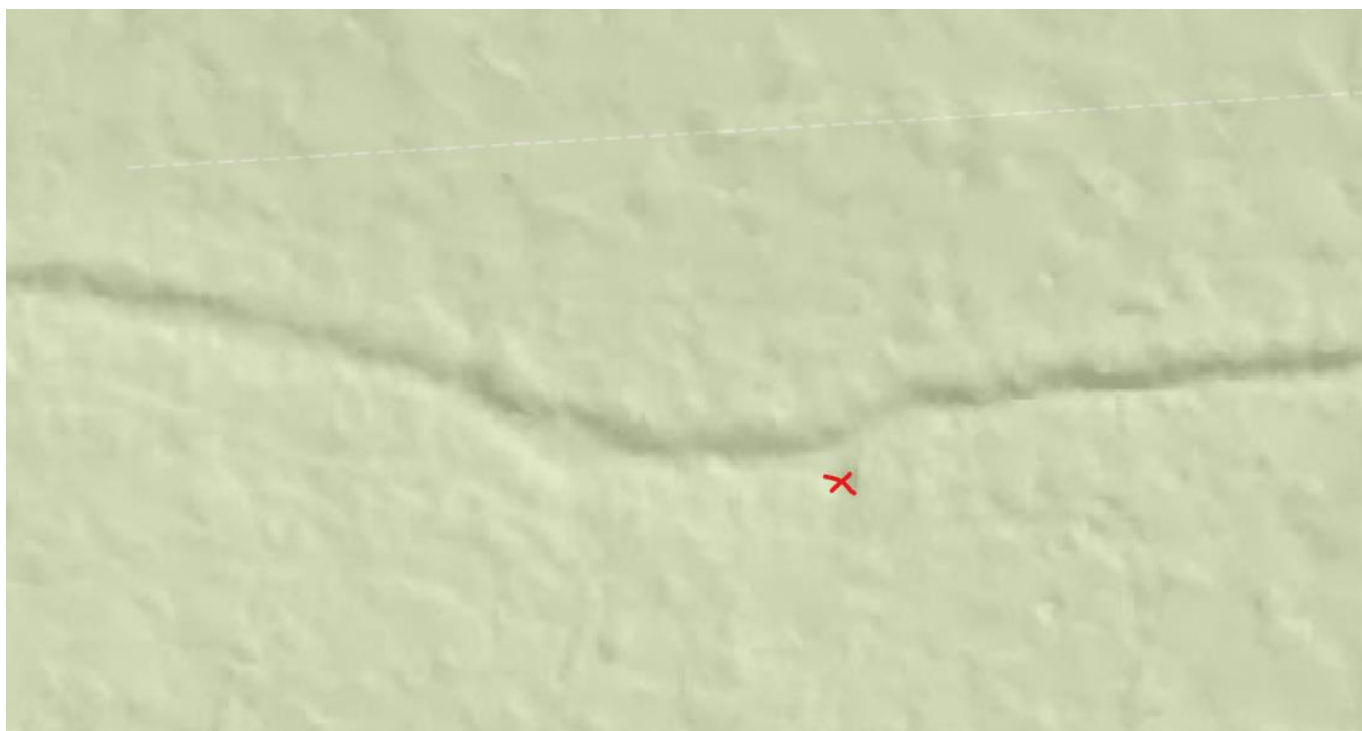








14. Oja lõunakaldal meetri pikkune ja poole meetri laiune sopistus. Sopistusest voolas vesi oja poole. Konkreetset auku polnud näha, põhjas olid lehed ja veidi muda. Näha oli, et vähemalt osa vett tuli lõunapoolsest kaldanõlvast. Elektrijuhtivus oli 610  $\mu\text{S}/\text{cm}$  ja temp 7,6°C.







15. Vesi nirises nōva pōhjas:

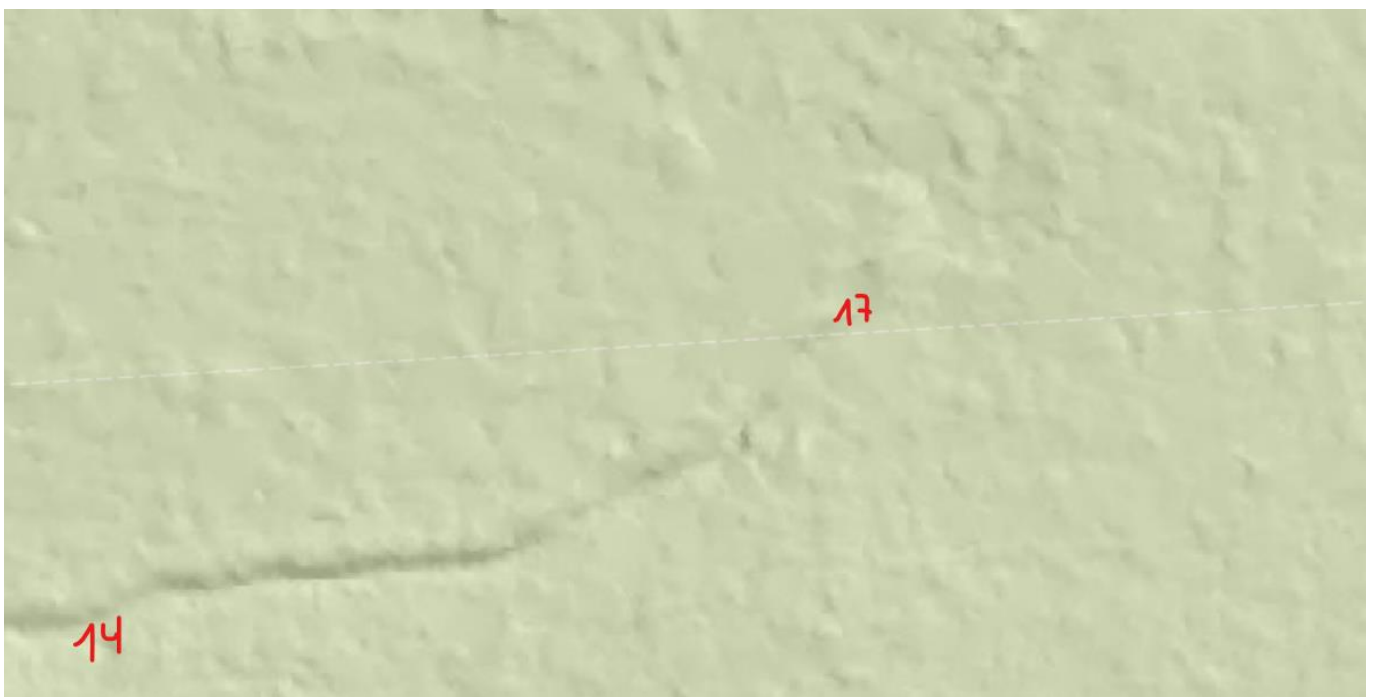




16. Voolav vesi algas siit. Ülesvoolu oli samblane nõva, kus oli vesi sees, aga voolu polnud näha. Sellest punktist ei suutnud ühtegi auku leida, mis vett oleks välja ajanud. Nähtav voolamine tekkis siin ilmselt suurema kõrguste erinevuse tõttu. Kuna nõva põhjas kasvasid metsa-, mitte turbasamblad, siis on nõva siin ilmselt suviti kuiv:



17. Veetäide nõvas algas konkreetselt, aga seisva veega:







18. Ca. 10 m läbimõõduga tõusuallikajärvik. Järviku keskel on risti-rästi puude all paarimeetrise läbimõõduga lohk, milles mitu mõne cm läbimõõduga auku, millest vesi üles voogas. Vees kasvasid mõned jõgitakjate kogumikud. Põhjas olid lehed ja muda ning mõned paeräha tükid. Elektrijuhtivus oli  $658 \mu\text{S}/\text{cm}$  ja temp  $7,4^\circ\text{C}$ . Järviku väljavool oli lääne poole. See oli sirge, mitme meetri laiune, aga vaid paarikümne cm sügavune. Muistsetel aegadel, kui vett tänapäevast rohkem oli, võis osa vett ilmselt ka punktis 17 algavasse nõvasse jõuda, kuna selle algus on allikast vaid mõne m kaugusel:















19. Kuna allika väljavoolunõva on madal, aga sellesse on ohtralt puid sisse kukkunud, siis valgus osa vett põhja poole metsa alla laiali, aga suurem osa vett kulges mööda sirget, laia nõva lääne poole vaatluspunkti 10:





20. Ilmselt jäänuk kunagisest voolusängist, mis pigem voolas allikasse sisse, kui sellest välja. Samblases põhjas olid väikesed veelombid, aga mitte piisavalt, et oleks põhjendatud ETAKis sinise kriipsuga kaardistada.

21. Ka siin olid vaid väikesed lombid ning edasi kirde pool oli täiesti lumega kaetud:



22. Punkti 9 ida poolt voolav soon. Vett voolas korralikult, kuid vähem kui punktis 18 olevast allikast:





23. Nähtavalt voolava vee algus. Ülesvoolu oli nõvas parkümmend cm vett, aga voolamist polnud näha. Siin punktis oli puutüvi risti nõvas ees ja tekitas selle taha paisutuse. Kuigi tundus, et selle punkti ja punkti 9 vahel vooluhulk suurenes, ei suutnud selle soone põhjas auku või auke leida, millest vesi oleks välja voolanud:





23. Vett oli soones kahe meetri laiuselt, aga seisis:



24. Kitsam koht, kus nirises mikroskoopiline kogus vett.

25. Vett oli laialt, aga voolu polnud:





26. Pooleteise meetri sügavune kraav. Põhjast oli ühe meetri laiune. Vett oli 10 cm põhjas, aga ei voolanud:





27. Kraavi ots elektriliini all oleva pinnaseraja kõrval. Truupi ei tundunud olevat. Läbivoolu polnud kindlasti. Ots oli lumine ning paar meetrit lääne pool algasid seisva vee lombid:



28. Rajast ida pool samasugune kraav jätkub. Kümme-kond cm vett oli põhjas, aga voolu polnud ning jää oli peal. See kinnitab veel, et raja all truupi pole või on see nii mattunud, et enam ei tööta:





29. Punkti 9 kirdest suubuv kraav. Pinnavormina on korralik kraav, aga vooluhulga poolest kõigist vaadeldutest tagasihoidlikum. Kraavi idakaldast nirises mitmelt poolt vett juurde:



30. Siin nirises juba üsna vähe vett, kuid kraav oli veel lai:





31. Reljeefivarjutusel eristub soonekoht, aga looduses oli see kuiv ja lund täis. See viitab, et kunagi võis looduslik nire voolata siit punkti 20 suunas. Samas jääb ebaselgeks, mis vesi siit voolata sai, kuna kõrvaloleva kraavi vooluhulk on vähemalt tänapäeval ka suurvee ajal tagasihoidlik.



32. Kraav on palju kitsam, kui punktist 31 edela pool. Põhjas oli väike nire:







33. Kraavi pideva veetäitega osa algus. Kirde pool on madal põndak ees. Selle taga kraav jätkub ja vesi oli ka sees, aga läbi ega ülevoolu polnud:





34. Kõige põhjapoolsem lomp kraavis.

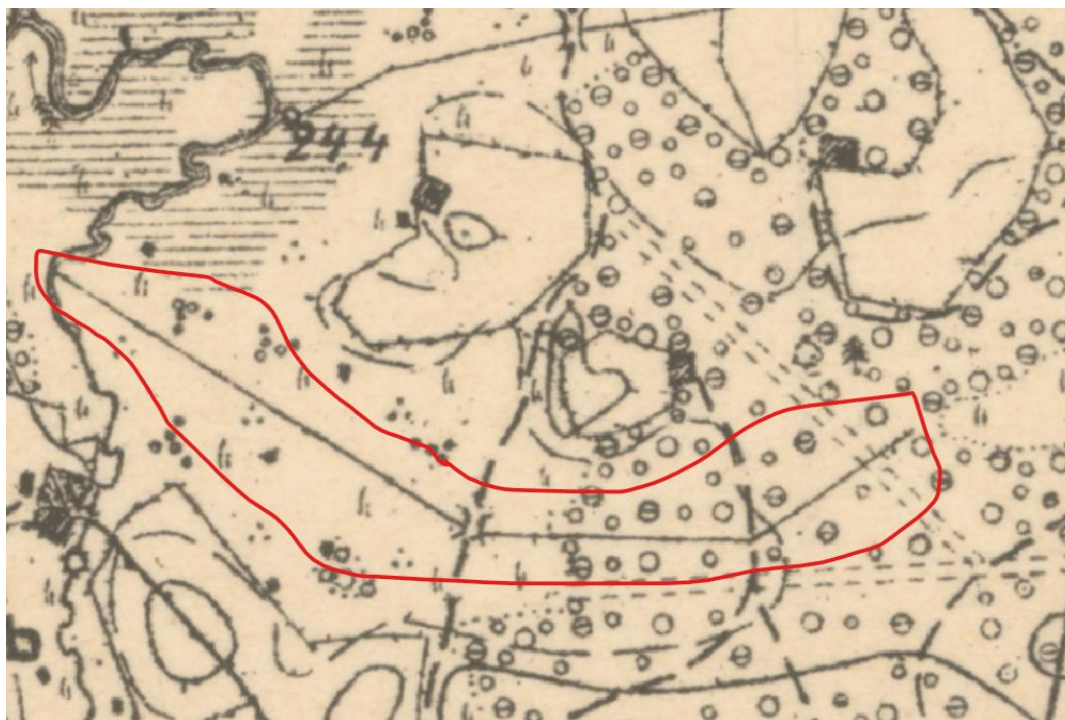


35. Kraavi, kui pinnavormi, algus, mis sisuliselt on kuiv vagu, milles kasvavad kuused sees:





**Järeldused:** Alates verstasest kaardist on kujutatud punktist 28 kirde pool algavat ja Tuhala jõkke suubuvat kraavi:



Tänapäeval sellelt suunalt enam täies pikkuses läbivoolu ei toimu ning kuigi punktides 23, 22 ja 9 vesi selles vanas kraavis voolas, siis ei ole see enam selge põhivoolusoon alal. Tänapäeval on kraavi Tuhala jõkke suubunud alamjooks suunatud voolama pikemalt põhja poole ja see suubub Pirita jõkke. Kaardistatud allikatest algavaid voolusooni pole ajaloolistel kaartidel kujutatud, kuigi vesi on neist allikatest pidanud juba siis välja voolama. Nabala-Tuhala piirkonnale iseloomulikult võivad need küll, vaatamata vaatlushetke veerohkusele, suveks ära kuivada. Kuna nende vesi on selge ja elektrijuhtivus suur, siis ei ole tegemist karsti neeldunud soovee väljavoolukohtadega, nagu Tuhala jõe puhul. Ei saa aga välistada, et allikatest voolab välja lõuna pool põhjaveena maa peale jõudnud, lühidalt maa peal kulgenud ja uuesti karsti neeldunud vesi, mitte nn. esmane põhjavesi. Selge ja suure elektrijuhtivusega vesi neeldub näiteks allikatest 700 m lõunakagu pool (kraav VEE1089215) ja 1,9 km kagu pool (Oru Hiieallikast algav soon).

Arvestades, et punktis 8 näis visuaalselt peavoolulikum edelast tulev haru ja punktis 10 oli veerohkem idast tulev haru, mis algab punktis 18 olevast suurest allikajärvikust, oleks vaadeldud kraavi tänapäevaseks kõige loogilisemaks lähteks ilmselt just see allikas.

